

PIKTA IR SUTRIKUSI

Liusė nėščia. Apie nieką kita ir negalvoju.

Esu patyrusi globėja, pratusi prie kitų žmonių bėdų, ir žinau, kaip su jomis dorotis. Tikrai didžiuojuosi, kad man visai neblogai sekasi. Vis dėlto dabar, kai bėda ištiko mane pačią, supratau, kad nesu tokia šauni, kaip maniau. Gruodžio keturioliktąją, tuo metu, kai turėjo būti darbe, mano dvidešimt ketverių metų dukra Liusė netikėtai grįžo namo ir pareiškė, kad yra nėščia. Praėjus dviem savaitėms, ji ir jos draugas dar nebuvo nusprendę, kaip elgsis toliau, ir aš baisiai nerimavau.

Tarsi šio nerimo nepakaktų, laukiau dar ir Tilės Vatkins; ji turėjo atvykti su socialine darbuotoja. Keturiolikmetė Tilė buvo sutrikusi ir pikta. Prieš Kalėdas ji nuvyko į socialinės pagalbos skyrių ir pasiprašė globos tvirtindama, kad tėvai be paliovos barasi, ją kamuoja depresija, taigi nebegali šito pakęsti. Man buvo liepta jos laukti, bet paskui mergaitė persigalvojo ir apsisprendė per Kalėdas likti namuose, matyt, nujausdama, kad šventinis metas gali padėti užglaistyti negerumus.

Nepadėjo.

Ne tik nepadėjo, bet dar ir pablogino padėtį, ir šį rytą, gruodžio dvidešimt aštuntąją, jos kaimynai, valandą klausęsi riksmų, dūžtančio porceliano, Tilės ir jos motinos verksmų, iškvietė pareigūnus. Atvykusi policija Tilę rado sumuštu skruostu; mergaitė pareikalavo, kad ją išvežtų pas globėją. Prieš pusvalandį man paskambino ją stebinti socialinė darbuotoja Isa Niv ir pasakė, kad jos jau pakeliui ir artimiausioje ateityje Tilė gyvens su manimi.

Dvidešimt šešerių mano sūnus Adrianas buvo darbe; Liusė — taip pat. Adrianas dirbo buhalterių įmonėje, Liusė — lopšelyje. Dvidešimt dvejų jauniausioji dukra Paula lankė vietinį koledžą, bet naujas semestras turėjo prasidėti tik kitą savaitę. Ji su drauge buvo išėjusi apsipirkti, nes parduotuvėse — nuolaidų metas, taigi namuose buvau tik aš ir mūsų katinas Samis. Esu išsiskyrusi, mano buvęs vyras prieš daugelį metų pabėgo su kolege; tada buvo skaudu, dabar visa tai — jau istorija. Mudu su Samiu laiką leidome didžiajame kambaryje, įrengtame gale namo. Sėdėjau ant sofos, pro langus žvelgdama į vidinio kiemo sodelį; viduržiemį sodelis plikas. Samis miegojo susirangęs įprastoje vietoje prie radiatoriaus, palaimingai nenutuokdamas apie sąmyšį mano širdyje. Kaip gera būti katinu, mažščiau.

Nors esu labai patyrusi globėja, vis tiek jaudinuosi, laukdama atvykstančio naujo vaiko ar jaunuolio, vildamasi, kad naujokas mane pamils ir nusiramins, galvodama, kaip geriausiai galėčiau padėti. Dabar dieną naktį mano mintys sukosi tik apie Liusę, nerimavau dėl jos. Daugiau niekas iš mano šeimos nežinojo, kad Liusė nėščia, tik aš. Ji nenorėjo, kad kas nors sužinotų, kol nepriėmė sunkaus sprendimo — nutraukti nėštumą ar išsaugoti kūdikį. Jau buvo atmetusi dar vieną variantą — galimybę pagimdyti vaikėlį ir atiduoti kam nors įsivaikinti. „Nepakęščiau šito — tiek ištvirti, o paskui atiduoti“, — pasakė ašarodama.

Linkčiojau gerai ją suprasdama ir klausiausi.

Kūdikio tėvas Darenas situaciją žinojo; jis, aišku, taip pat mąstė, kaip būtų geriausia pasielgti. Jis buvo Liusės amžias, jos kolega, dirbo tame pačiame lopšelyje kaip ir ji. Mačiau jį porą kartų, pasirodė visai malonus, bet jie susitikinėjo tik kelis mėnesius. Liusė sakė, kad apie šeimą jie nė iš tolo negalvojo. Abudu dirbo, o ji man prisipažino, kad dar nesijaučia ganėtinai brandi auginti vaikėlį; tam tikra prasme jai pritariau. Nors, kaip

žino dauguma tėvų, kai tampa atsakingas už kūdikį, subręsti labai greitai. Prieš Kalėdas mudvi su Liuse kelis kartus ilgai kalbėjome, pasakiau, kad ją palaikysiu, nesvarbu, ką jiedu su Darenu nutars, bet tai padaryti turi tik patys.

Net nežinau, kaip mums pavyko prastumti Kalėdas, bet visai gerai leidome laiką.

— Nesirengiu visiems gadinti Kalėdų, — pasakė man Liuse. — Apsispręsiu per Naujuosius, sausio pirmąją.

Jos žodžiai nuskambėjo kiek teatrališkai, bet Liuse kartais būna teatrališka. Ji suprato, kad ilgiau delsti nebegali, nes bus nėščia jau dešimt savaitių, o jeigu nuspręs nėštumą nutraukti, tai padaryti turės kuo anksčiau.

Liuses gyvenimo pradžia nebuvo pati geriausia. Ji pas mane pateko paskyrus globą, buvo sumišusi, nemylima, kamuojama valgymo sutrikimų, be vietos, kurią galėtų vadinti namais. Jai neįtikėtina gerai sekėsi atsiplėšti nuo praeities, aš ją įvaikinau, taigi ji visam laikui tapo mano šeimos nare. Mylėjau ją taip pat, kaip ir savo biologinius vaikus Adrianą ir Paulą; ji irgi mus mylėjo. Paprastai Liuse būna linksma, nenustygstanti, draugiška, kartais gali būti impulsyvi, karštakošė, bet tokia jau yra. Liuses istoriją pasakoju knygoje *Ar mylėsi mane?*

Tebežiūrėdama pro langą į galinį kiemą, staiga pakirdau iš minčių, išgirdusi skambantį durų skambutį. Samis pastatė ausis. Aš akimirksniu atsistojau. Tikriausiai atėjo Tilė su socialine darbuotoja; joms dabar turiu skirti visą dėmesį.

Nugynusi šalin asmeninius rūpesčius, nuėjau koridoriumi ir, atidarydama lauko duris, nutaisiau šypsenėlę.

— Labas, širdele, malonu susipažinti. Užėik, — pasisveikinau. — Aš — Ketė.

Pirmiausia į akis krito raudona sumušimo dėmė ant Tilės skruosto, paskui supratau, kaip labai ji išsigandusi. Turbūt tik

dabar, čia atėjusi, ji iš tikrųjų suprato, ką padarė — išėjo iš namų pas globėją. Tylėdama įėjo koridoriun.

— Aš — Isa Niv, — prisistatė socialinė darbuotoja, įėjusi paskui Tilę, spausdama man ranką.

Paėmusi jų paltus, pakabinau koridoriuje ant kabyklos. Tilė buvo liekna, gležnutė, kokių penkių pėdų ir šešių colių ūgio, tamsiais plaukais iki pečių, išblyškusi.

— Neatsinešiau jokių savo daiktų, — pratarė akivaizdžiai sunerimusi.

— Šiandien pat, kiek vėliau, paimsiu viską, ko tau reikia; kai tik įsikursi, — atsakė Isa, o tada kreipėsi į mane: — Policija atvežė Tilę tiesiai į socialinės tarnybos skyrių, todėl man reikės pasikalbėti su jos motina ir paprašyti, kad sudėtų nors kelis mergaitės daiktus.

Nusišypsojau Tilei norėdama padrąsinti ir nusivedžiau koridoriumi į didįjį kambarį; ten abiem viešnioms pasiūliau atsigerti. Nė viena nenorėjo.

— Gražūs namai, — pagyrė Isa, atsisėdusi ant sofos ir dairdamasi po kambarį.

— Dėkoju.

Isa buvo trumpai kirptų plaukų, mūvėjo juodas tampres ir vilkėjo šviesiai mėlyną švarkelį. Man atrodė, kad jai galėtų būti nuo dvidešimt penkerių iki trisdešimties, vadinasi, dar neseniai dirba socialine darbuotoja. Jai buvo būdingas ką tik dirbti pradėjusio jauno socialinio darbuotojo uolumas ir energija; ilginiui žmonės baisiai pavargsta nuo kasdienio bendravimo su nuskriaustais, smurtą patyrusiais vaikais.

Tilė prisėdo ant sofos šalia Isos, aš atsisėdau priešais jas ant foteliuko.

— Manau, Tilė čia puikiai pritaps, — geranoriškai pasakė Isa. — Jai labai praverstų jaunų žmonių draugija.

Spėjau, kad ji perskaitė mano anketą, kuri jai turėjo būti nusiųsta.

— Taip, tikrai, — paantrinau.

— Tuose namuose Tilė buvo vienintelis vaikas, dideli pokyčiai jai gali būti per staigūs.

Linktelėjau ir nusišypsojau Tilei, man atrodė, kad ji drovisi.

— Kaip jau minėjau telefonu, — tęsė Isa, — padėtis Tilės namuose ir jos tėvų santykiai labai sudėtingi.

— Jis man ne tėvas, — kirto Tilė.

— Atsiprašau, patėvis, — pasitaisė Isa. Paskui kreipėsi į mane: — Tilė gyvena su mama ir patėviu. Ji turi vyresnį įbrolį ir įseserę, bet jie tuose namuose negyvena.

— Ir aš daugiau niekada ten negyvensiu! — atsakė Tilė, žiūrėdama į mane. — Mano mama pasirinko ją, o ne mane. Jeigu ji nori susigadinti gyvenimą, gerai, jos reikalas, bet mano gyvenimo jis negriaus.

— Manau, visiems reikia laiko atvėsti, — pasakė Isa. Išėmusi iš portfelio stiliaus krepšio dokumentų blankus, padavė man. — Apgyvendinimo dokumentai.

— Ačiū.

Padėjau popierius atokiau, perskaitysiu vėliau. Dokumentuose turėtų būti svarbiausia informacija, kurios man reikės, prižiūrint Tilę: jos visas vardas, gimimo data, adresas, tėvai, išpažįstama religija, mokykla, specialieji poreikiai, jeigu tokių yra, mitybos poreikiai, alergijos ir taip toliau.

Mačiau, kaip Tilė atsargiai palietė sumuštą skruostą.

— Skauda? — paklausiau.

— Truputį, — prisipažino.

— Rodos, niekur nelūžę, — pasakė Isa. — Bet jeigu per kelias dienas nepagerės arba pablogės, prašau ją parodyti gydytojui.

— Žinoma. Kada tai nutiko? — paklausiau.

— Vakar vakare, — atsakė Isa.

— Deivas metė į mamą lėkštę, — pratarė Tilė. — Bet pataikė į mane.

— Deivas — tavo patėvis? — paklausiau.

— Buvo. Jie visada barasi. — Šitai buvau girdėjusi iš Isos. — Mama nesugeba jam pasipriešinti, o jis su ja elgiasi kaip su šiukšle. Daugiau nebegaliu žiūrėti. — Ji apsiniaukė, rodės, tuoj pravirks.

Smurtas namuose dažnai atlieka reikšmingą vaidmenį daugelyje bylų, susijusių su vaikų priežiūra. Net jei patys vaikai nepatiria smurto, bet yra priversti stebėti, kaip vienas iš tėvų nuolatos puolamas, kaip jam grasinama, jis žeminamas ir kontroliuojamas, jie išties labai žalojami. Be to, gali būti, kad smurtautojas bet kada nukreips pyktį į vaikus.

— Kaip ilgai namuose tęsiasi tokia padėtis? — paklausiau Tilės.

— Ne vienus metus, nors pastaruoju laiku viskas pablogėjo.

— Tau turėtų būti labai sunku, — švelniai pratariau.

Tilė liūdnei palingavo galvą.

— Per Kalėdas jiems suteikiau paskutinę progą, bet niekas nepasikeitė, mama jo nepaliks. Nenoriu būti pas globėjus, bet daugiau neturiu kur eiti, — ji apsiašarojo.

— Teisingai pasielgei, — pasakė Isa, paliesdama mergaitei ranką, norėdama padrąsinti.

— Taip, — pritariau. — Žinau, kad sunku ateiti į svetimus namus, bet aš tave paglobosiu, mano šeima ir aš padėsime tau įsikurti. Pasistenk nesijaudinti.

— Ačiū, — pratarė ji šnarpšdama. — Jūs tokia gera.

Padaviau jai dėžutę popierinių servetėlių. Užjaučiau visa širdimi. Kaip ir daugelis mano globotų vaikų ir jaunuolių, ji tenorėjo saugios vietos, kurią galėtų vadinti namais.

Isa atliko keletą formalumų, padavė man pasirašyti apgyvendinimo sutikimo dokumentą. Ji įsitikino, ar žinau, kiek kišenpinigių duoti Tilei, paklausinėjo apie autobusą, kuriuo jai reikės važinėti į mokyklą, apie darbo vietą, kur turės ruošti namų darbus, išsiaiškino, kada mergaitė turės grįžti namo, jeigu vakare panorės kur nors išeiti. Su paaugliais gali būti sunku susitarti dėl laiko, kada privalu grįžti namo. Nors dabar Tilė neatrodė nusiteikusi pramogauti, įsikūrusi ir apsiratusi, pralinks-mėjusi gali panorėti, todėl tikrai verta iš pat pradžių nustatyti svarbiausias taisykles.

— Turi telefoną? — pasitikslino Isa, kreipdamasi į Tilę.

— Taip, turiu palto kišenėje. Bet sutartis Deivo vardu. Jis moka už telefoną, taigi dabar turės sutartį nutraukti.

— Jeigu jis toliau nebemokės, pasakyk Ketei, ir ji sudarys naują sutartį, — kalbėjo Isa.

Tokie įpareigojimai įprasti; globėjams skirtose išmokose numatyta tam tikra pinigų suma, turinti padengti tokio pobūdžio globotinių išlaidas. Taip pat kas savaitę atidėsiu tam tikrą sumą Tilei; išeidama ji pasiims visus sutaupytus pinigus. Jeigu neišeis, sutaupytus pinigus atiduosiu tada, kai sulauks aštuoniolikos.

— Pamokoms man reikia nešiojamojo kompiuterio, — pasakė Tilė. — Kitam trimestrui gavome užduočių.

— Šiandien popiet paimsiu kompiuterį ir kitus tavo daiktus, — atsakė Isa. — Gal sudarytum visų reikalingų daiktų sąrašą, kad galėčiau paprašyti tavo mamos juos surinkti?

— Ji nežinos, kur kas mano kambaryje yra, — pratarė Tilė. — Geriau aš pati jai paskambinsiu.

— Gerai. Jei tik tau nebus sunku.

Tilė palinksėjo.

— O kaip bendravimo reikalai? — paklausiau. Kai pas globėjus patenka maži vaikai, bendravimą su tėvais paprastai re-

guliuoja socialinis darbuotojas, dažnai susitikimai stebimi, bet, jeigu vaikas vyresnis, viskas gali būti kitaip.

— Tilė nori susitikinėti su mama, bet ne su patėviu, — paaiškino Isa.

— Galiu nueiti namo, kai jis būna darbe, — įsiterpė Tilė. Isa nebuvo tuo tikra.

— Na, tik jeigu tau negresia pavojus.

— Prieš jam grįžtant, išeisiu, — atsakė Tilė.

— Kaip dažnai eisi pas mamą? — paklausiau.

— Gerai nežinau, — patraukė pečiais Tilė.

— Pasakyk Ketei, kada sumanysi eiti, — paprašė Isa. — Ir jeigu norėsi užsukti ten po pamokų, būtinai įspėk Ketę, nes ji lauks tavęs grįžtančios čia, namo.

Man norėjosi griežtesnių ir konkretesnių susitarimų, bet Isa nusprendė šitaip.

— Įsivesk į mobilųjį mano laidinio ir mobiliojo telefonų numerius, — paprašiau Tilės. — O aš įsivesiu tavąjį, kad galėtum pranešti, jeigu kada teks grįžti vėliau.

— Gerai, — draugiškai sutiko Tilė.

Prieš išeidama Isa paprašė leidimo apsidairyti po namus; šitai įprasta, kai apgyvendinamas naujas vaikas. Mes atsistojo-me, nuvedžiau viešniąs į virtuvę su valgomąjo zona, paskui — į kambarį namo priekyje ir į antrą aukštą. Tilė mažai kalbėjo, žinojau, kad jai sunku. Nors jos namai nebuvo laiminga vieta, vis dėlto tai jos namai.

— Tavo kambarys atrodoys daug geriau, kai jame atsiras tavo daiktų, — pasakiau, kai įėjome.

— Kambarys gražus, šviesus, langai žiūri į sodelį, — žvelgdama pro langą drąsino mergaitę Isa. Tilė palinkėjo, aš toliau jas vedžiojau po antro aukšto kambarius.

Kai viską apžiūrėjome ir vėl nusileidome į apačią, Tilė iš-

sitraukė iš palto kišenės telefoną ir nuėjo į didįjį kambarį pasikambinti mamai, kad pasakytų, kur yra jai reikalingi daiktai, o aš išlydėjau Isą. Pirmasis įspūdis, pamačius Tilę, — ji tikrai ne pikčiurna paauglė, kaip man buvo sakyta. Vis dėlto šis įspūdis pasikeitė tą pačią akimirką, kai mobilusis susijungė su kitu mobiliuoju, ir ji ėmė kalbėtis su motina.

TIK NE NAMO

— Namu negrįšiu! Jau sakiau! — šaukė Tilė į telefoną. — Man reikia daiktų, nors kartą liaukis galvojusi apie save ir padaryk, ko prašau! Juos paims socialinė darbuotoja. — Kurį laiką buvo tylu, Tilė klausė, ką jai sako motina. Aš tebestovėjau koridoriuje. — Tu tokia pat bloga kaip jis! — rėkė mergaitė. — Tai tu kalta, ne aš. — Vėl tylą, paskui ji pravirko.

Įėjau į kambarį.

Tilė sėdėjo ant sofos, prie ausies prikišusi telefoną; skruostais riedėjo ašaros. Ji pakėlė į mane akis — bejėgis vaikas, kuriam tikrai reikia pagalbos.

— Leisk man su ja pasikalbėti, — paprašiau. Ištiesiau ranką tikėdamasi gauti telefoną, ir ji man davė.

Jos motina vis dar kalbėjo manydama, kad Tilė klausosi; kalbėjo tikrai emociškai.

— Kuo tavo mama vardu? — tyliai paklausiau.

— Hetera.

Linktelėjau.

— Hetera, — prabilau, — čia Ketė Glas, Tilės globėja, — ji liovėsi kalbėti.

— Kas? Ką pasakėte? — paklausė.

— Ketė Glas. Aš — Tilės globėja. Ji labai sielojasi.

— Aš irgi.

— Žinau, kad sunku jums abiem, bet Tilei reikia kai kurių daiktų. Ji ketino jums pasakyti, kur tie daiktai yra, kad socialinė darbuotoja Isa vėliau galėtų juos paimti. Jeigu aš vėl perduočiau telefoną Tilei, gal galėtumėte užsirašyti, ko reikia.

Kuri laiką buvo tylu.

— Nemanau, kad galėčiau, — baugščiai pratarė.

— Atleiskite, bet kodėl?

— Jos tėvui nepatiks. Jis mano, kad Tilė turėtų baigti tas nesąmones ir grįžti namo.

— Ar kalbate apie jos patėvį Deivą? — pasitikslinau.

— Taip.

— Šiuo metu Tilei nereikėtų grįžti namo, — pasakiau kaip įmanydama švelniau. — Jai paskirta globa. Manau, Isa jums jau paaikškino situaciją.

Tilė savanoriškai pasirinko globą, todėl teoriškai galėjo bet kada grįžti namo, bet, jeigu tai padarytų ir socialinių reikalų tarnybai pasirodytų, kad jai gresia pavojus, tarnyba galėtų kreiptis į teismą, kad mergaitė būtų gražinta globėjui.

Hetera nutilo.

— Ar neprieštarautumėte, jei Tilė jums pasakytų, ko jai reikia, kad galėtumėte viską suruošti, kol atvyks Isa? — paklausiau. — Ji turi tik drabužius, kuriais yra apsirengusi.

— Ji dar turi ir telefoną, — atkirto Hetera. — Lažinuosi, ji jums nepasakė, kad už telefoną moka tėvas. Jis jai geras. Nesu-prantu, kodėl ji bando išardyti mūsų šeimą.

— Socialinė darbuotoja mano, kad praverstų šiek tiek laiko visiems atvėsti, — diplomatiškai pasakiau.

— Tilė ir jos tėvas karštakošiai. Man tenka būti tarp dviejų ugnių, — atsakė Hetera, tarsi už nieką nebūtų atsakinga.

Susilaikiau nepasakiusi, kad jos, motinos, pareiga ginti savo keturiolikmetę dukrą.

— Jeigu perduočiau telefoną Tilei, ar ji galėtų jums pasakyti, ko jai reikia ir kur visa tai rasti? — paklausiau mėgindama paskubinti pokalbį.

— Turbūt taip, tik nieko nesakykite jos tėvui.

— Dėkoju. Ar turite po ranka rašiklį ir popieriaus? O gal paprašyti Tilės, kad žinute jums atsiųstų sąrašą? — Kadangi šiuo metu jos abi įsiaudrinusios, sąrašas būtų geriausia.

— Neturiu mobiliojo, — atsakė Hetera. — Palaukite minutėlę, atsinešiu rašiklį ir popieriaus.

Stojo tyla.

— Viskas gerai, — pasakiau mane stebinčiai Tilei. — Tavo mama viską užsirašys. Ji irgi sielojasi.

— Žinau, bet ką galiu padaryti? Ji sau nepadės.

Palinksėjau. Hetera grįžo prie telefono.

— Gerai, galite ją pakviesti, — pasakė.

Grąžinau Tilei telefoną ir atsisėdau į vieną iš fotelių; per toli nenuėjau, jeigu kartais reikėtų mano pagalbos. Nors Tilei keturiolika, ji labai pažeidžiama; kadangi tapau jos globėja, turėjau vykdyti savo pareigas — apsaugoti ją nuo galimų nusivylimų. Mergaitė pradėjo diktuoti motinai, ko jai reikia, ramiau, abejingu balsu aiškindama, kur kas yra. Sąrašas nebuvo toks ilgas, kokio galėtum tikėtis iš jaunos merginos, atvykusios visai be nieko, — ji paprašė mokyklinės uniformos, kelių kasdienių drabužėlių ir higienos reikmenų. Numaniau, kodėl taip. Nepaisant visų galimų Deivo prieštaravimų, vaikui ar jaunuoliui, susiruošusiam pas globėją, daiktų rinkimas yra labai svarbus iškalbingas momentas. Tai tam tikras riboženklis, pripažinimas, kad visas ligšiolinis gyvenimas susiklostė taip apgailėtina, kad tenka išeiti iš namų, tikėtina, ten, kur geriau. Dažnai daiktaigabenami iš namų po truputį, po kelis, kad būtų ne taip skaudu.

Baigusi diktuoti, Tilė atsisveikino liūdnu balsu:

— Viso, mam, greitai pasimatysim.

Turbūt mama paklausė, kada, nes Tilė atsakė:

— Nežinau, gal po kokios dienos.

Baigusi kalbėti, ji buvo bepravirkstanti. Priėjusi atsisėdau šalia jos ant sofos.

— Žinau, širdele, kad sunku, bet vėliau bus lengviau. Pažadu.

— Mama sielojasi, ir aš dėl to kalta. Gal tikrai man reikėtų eiti namo, kaip ji sako.

— Tikrai manai, kad toks sprendimas būtų teisingas? — paklausiau. — Anąkart nieko gera neišėjo.

— Bet man gaila mamos. Kas dabar ją gins?

— Tile, žinau, kad myli mamą, bet ne tavo darbas ginti ją nuo patėvio. Ji — suaugęs žmogus. Isa jai patars, kur smurtą namuose patiriančios aukos gali sulaukti pagalbos.

— Ar ji ir yra smurtą namuose patirianti auka?

— Sakyčiau, kad taip, — pripažinau ir kiek patylėjusi paklausiau: — Kodėl Dievas moka už tavo mobilųjį, o mama mobiliojo telefono neturi?

Šis klausimas nedavė man ramybės.

— Jis sako, kad jai mobiliuko nereikia. Ji neina į darbą, vadinasi, gali naudotis vietiniu telefonu.

— O kaip kompiuteris? Ar ji gali naudotis elektroniniu paštu, socialiniais tinklais ir panašiai?

— Ne. Ji nesinaudoja internetu. Nemanau, kad moka tai daryti.

— Ar ji turi draugų, su kuriais bendrauja?

— Kiek žinau, neturi. Tiesą sakant, ji niekur viena neina, jis visada eina kartu.

Klasikinė situacija; skriaudėjai visada taip kontroliuoja savo aukas.

— Ar turi kokių nors giminaičių? — paklausiau.

— Tik močiutę.

— Močiutė — tavo mamos mama?

— Taip. Mes su mama kartais kalbamės su ja telefonu, bet aš jau šimtą metų jos nemačiau.

— Kodėl? — Atsakymą galėjau nuspėti.

— Deivas su ja nesutaria. Jis sako, kad močiutė visais manipuliuoja. Mama nevairuoja, reikia, kad jis ją nuvežtų, o jis neveža.

Nieko keista, svarsčiau, nors vienintelis, panašus į manipuliatorių, yra pats Deivas, izoliavęs Heterą ir nuo jos motinos. Prieš kelerius metus savanoriauau pagalbos centre ir mokėjau atskirti prievartinės kontrolės požymius.

— Pasistenk nesijaudinti, — pasakiau Tilei. — Gal rastum kuo užsiimti, kol paruošiu pietus? — buvo pusė penkių, Liusė, Adrianas ir Paula namo grįš vėliau.

— Paskambinsiu draugėms... jos vis rašo man žinutes ir klausinėja, kaip aš... Nebent norėtumėte, kad jums padėčiau?

— Ne, viskas gerai. Ačiū, gali skambinti draugėms. Jeigu tau manęs prireiks, būsiu virtuvėje. Ketinau gaminti spagečius su Bolonijos padažu. Valgai mėsą?

— Taip, nors... — ji nutilo.

— Kas yra? Labai greitai galiu tau pagaminti ką nors kita.

— Ne, ne dėl to, — jos veide šmėstelėjo mašli šypsenėlė. Pirmą kartą nuo mūsų susitikimo išvydau šypsenos užuominą. — Norėjau pasakyti, kad Deivas taip ruošų spagečių nemėgsta, bet dabar man jau nereikia dėl to jaudintis.

— Ne, nereikia, širdele.

— Jis labai supyksta, jei mama pagamina ką nors, ko jis nemėgsta.

— Ar pasakojai apie tokius dalykus socialinei darbuotojai?

— Kai ką pasakojau, bet ne viską... Apie maistą nepasakojau.

— Užsimink apie tai, kai kitą kartą su ja kalbėsiesi. O dabar paskambink draugėms.

Pasižymėsiu savo žurnale šį faktą ir kitus Tilės prasitarimus apie gyvenimą namuose, kad paskui viską perduočiau socialinei darbuotojai. Dabar ši smulkmena gal ir neatrodo reikšminga, bet vėliau galėtų tapti didesnio paveikslo dalimi. Visi

Jungtinės Karalystės globėjai privalo kasdien pildyti žurnalą, skirtą jų globojamam vaikui ar jaunuoliui. Žurnale reikia registruoti vaiko susitikimus, aprašyti sveikatos būklę, savijautą, žymėti, kaip jam sekėsi mokykloje, kas nutiko svarbaus, taip pat užrašyti viską, ką vaikas pats papasakoja. Kaip vaiko pasiekimų kreivė, taip ir tokie užrašai atstoja savitą atmintinę ir gali būti naudojami teisme kaip svarūs įrodymai. Vaikui išėjus, šie užrašai lieka socialinės tarnybos užvestoje byloje.

Palikau Tilę kambaryje skambinti draugėms, o pati nuėjau į virtuvę. Prieš pradėdama gaminti pietus, parašiau *WhatsApp* žinutę į šeimos narių grupę — Paulai, Liusei ir Adrianui pranešiau, jog atvyko Tilė, kad jiems grįžus nebūtų staigmenos. Pasukui ėmiausi Bolonijos padažo.

Darbuodamasi pro atdaras didžiojo kambario duris girdėjau tai garsiau, tai tyliau su draugėmis kalbančią Tilę. Kiekvienai draugei ji pasakojo tą patį — smulkiai dėstė apie patirtą siaubą mamai vėl barantis su Deivu, kalbėjo apie tai, kaip atvyko policija, kaip mama atsisakė pateikti parodymus ir gynė Deivą, kaip ją pačią nugabeno į socialinės tarnybos skyrių, o paskui ji pateko pas mane. Viena draugė turbūt paklausė apie mane, nes išgirdau, kaip Tilė atsakė:

— Taip, atrodo, kad ji normali, ir namai gražūs. Bet man neramu dėl mamos.

Vyliausi, kad Tilė ras jėgų nors kurį laiką pabūti pas mane, nes nujaučiau, jog grįžus namo situacija dar pablogėtų, ir niekas negalėtų garantuoti, kad socialinė tarnyba kreiptųsi į teismą leidimo ją paimiti. Jų galimybės jau ir taip beveik visai išsemtos — pas globėjus yra daugiau nei 70 000 vaikų, kiekvieną dieną jų atvyksta vis daugiau; pirmenybė bus teikiama į pavojingą situaciją patekusiam kūdikiui ar mažam vaikui, o ne keturiolikmetei, kuri pati apsisprendė palikti globėjos namus.

Išgirdau, kaip atsidarė lauko durys; grįžo Paula. Mečiau savo darbus ir nuėjau į prieškambarį su ja pasisveikinti.

— Vadinas, pasisekė pasinaudoti išpardavimu, — patenkinta pasakiau.

Ji laikė kelis pirkinių krepšius.

— Išleidau krūvą pinigų! — atsiduso Paula.

Žinojau, kad ji be reikalo neišlaidauja. Paula labai apdairiai elgiasi su pinigais ir perka tik tai, ko tikrai reikia, ir tik viską gerai apsvarsčiusi. Žinojau — kad ir ką ji nuspręstų įsigyti, pirkinyš bus geras. Nuėjome į didįjį kambarį, ir aš supažindinau ją su Tile. Ji baigė kalbėti telefonu, ir abi merginos droviai pasisveikino. Prireiks laiko, kol visi galėsime bendrauti laisvai, nesivarždami.

— Norėčiau ko nors atsigerti, — pasakė Paula Tilei. — Tu norėtum?

— Taip, prašyčiau. Eisiu kartu, — Tilė atsistojo.

Palikau abi ramybėje, jos nuėjo į virtuvę; girdėjau, kaip atsidaro ir užsidaro spintelės durys — Paula rodė Tilei, kur būna sulčių ir gėrimų, siūlė pačiai piltis. Jau esu patyrusi, kad mūsų globojami vaikai ar jaunuoliai dažnai iš pradžių artimiau susibičiuoja su vienu kuriuo mano vaiku, o tik paskui su manimi. Abi mergaitės atėjo su sulčių stiklinėmis rankose.

— Einu į savo kambarį, — tarė man Paula.

— Ar nieko, jeigu aš irgi eisiu į savo kambarį? — paklausė Tilė.

— Taip, širdelė, žinoma. Daryk, ką tik nori, jauskis kaip namie.

— Ačiū, — ji nusekė paskui Paulą į antrą aukštą, girdėjau, kaip jos dar kelias minutėles pasikalbėjo laiptų aikštelėje ir nuėjo į savo kambarius.

Po dešimties minučių namo parėjo Liusė — grįžo anksčiau

nei įprastai, nes tarp Kalėdų ir Naujųjų metų lopšelio darbuotojai dirba trumpiau, lopšelyje nedaug vaikų. Dauguma kompanijų užsidarė visai savaitei, bet lopšelis vis tiek dirbo, tik sutrumpintą darbo dieną.

— Kaip tu? — paklausiau Liusės kaip kaskart, kai ją pamatydavau. Dabar, atsižvelgiant į jos padėtį, šis klausimas turėjo ir paslėptą prasmę.

— Gerai. Jaučiuosi puikiai.

— Šaunu.

Ji taip ir atrodė. Rytais jos nepykino; tiesą sakant, ji žydėte žydėjo.

— Atsigersiu vandens, — pasakė Liusė.

Nusekiau paskui ją į virtuvę.

— Kaip Darenas? — paklausiau, kol ji leido į stiklinę vandenį.

— Šiandien nebuvo darbe. Buvome tik trise, nes šią savaitę labai mažai vaikų.

— Bet tu su juo kalbėjaisi?

— Jis parašė žinutę. Mam, mums viskas gerai, nesijaudink.

Kur Tilė?

— Savo kambaryje.

— Kaip ji?

— Šiuo metu jai sunkoka. Esu tikra, kad keli tavo žodeliai jai labai praverstų.

— Aš su ja pakalbėsiu.

— Ačiū, širdele, labai tau dėkinga.

Liusė užlipo laiptais. Pati buvusi globotinė, ji puikiai žinojo, ką reiškia atvykti į svetimus namus; paprastai ji rasdavo žodžių, galinčių padėti. Stengiausi negalvoti apie joje augančią naują gyvybę, kol ji dar nepriėmė sunkaus sprendimo nutraukti nėštumą ar ne. Abortas — daug prieštaravimų ir emocijų kelianti tema, bet man atrodo, kad kiekviena pora turi teisę rink-

tis. Jei Liusė nuspręs gimdyti kūdikį, imsiu apie jį galvoti kaip apie dar negimusį vaikėlį. Jeigu ji kūdikio nenešios, jis man taip ir liks embrionas, nerealizuota gyvybė; suprantu, kad nemaloniai skamba. Myliu vaikus, visą gyvenimą skyriau jų priežiūrai, bet nepageidaujami nėštumai griaua gyvenimus, o nelauktas vaikas nuolat susiduria su didžiuliu priešišku ir jaučiasi atstumtas. Kol dar nėra šimtu procentų veiksmingų saugių ir visiems pasiekiamų kontracepcijos priemonių tiek vyrams, tiek moterims, mano manymu, nėštumo nutraukimas turėtų likti kaip vienas iš galimų pasirinkimų. Be to, būtų nehumaniška ir barbariška versti išprievartautą moterį kęsti neplanuotą nėštumą ir gimdyti, nors ji to nenori. Štai kaip man atrodo, nors palaikau ir kitaip mąstančius.

Adrianas grįžo namo prieš pat šešias, ir aš jį supažindinau su Tile. Išviriau spagečių ir visus pakviečiau pietų. Vos susėdus, suskambo durų skambutis.

— Nueisiu, — pasakiau.

Visus palikusi valgyti, nuėjau atidaryti lauko durų. Prie durų stovėjo Isa su keturiais prigrūstais didžiuliais šiukšlių maišais.

— Automobilyje yra dar, — pasakė.

— Tikrai? Nemaniau, kad Tilė paprašė tiek daug.

— Neprašė. Namuose buvo jos patėvis, jis daug ką ir sukrovė. Labai nemalonus žmogus, pyksta, kad ji išėjo.

— Atrodo, jis labai valdingas, — pasakiau nuleidusi balsą. — Tilė man šį tą pasakojo.

— Taip, ji ir man šį tą pasakojo. Kur ji dabar?

— Pietauja.

— Tegu pietauja, kol baigsime krauti daiktus, paskui aš su ja

pasikalbėsiu. Verčiau ji laikytųsi nuo jo atokiau. Jos mama verkė, bet Tilei šito nesakykite.

Nuo koridoriaus kabyklos nusiėmiau paltą, ir mes išėjome į šaltą, tamsų vakarą; nužingsniavome prie Isos automobilio. Pradėjome krauti šiukšlių maišus, tempėme juos į koridorių ir priekinį kambarį. Automobilis buvo pilnutėlis. Kai baigėme, suskaičiavau iš viso trylika maišų; visi buvo pilnutėliai, kone plyštantys. Mano manymu, maišuose buvo didžioji dalis Tilės daiktų, o gal ir visi. Patėvis jai siuntė aiškią žinutę: *Ir gerai, kad išėjai. Kelio atgal nebėra. Tu čia nebelaukiama.*

Kai uždariau lauko duris, į prieškambarį atėjo Tilė ir įbedė akis į maišus.

— Jie visi mano? — paklausė akivaizdžiai sukrėsta.

— Taip, — atsakė Isa. — Man reikia su tavimi pasikalbėti. Gal galėtume kur nors rasti kampelį tik mudviem?

— Galite eiti į didįjį kambarį, — atsakiau. — Ten, kur buvote šiandien popiet.

— Ačiū.

Tilė ir Isa nuėjo koridoriumi į didįjį kambarį, Isa uždarė duris. Globėjai turi susitaikyti su tuo, kad kartais jie negali dalyvauti jų pačių namuose vykstančiuose susitikimuose. Isa turėjo teisę asmeniškai kalbėtis su Tile, o kai jos baigs, Isa man pasakys viską, ką turėčiau žinoti.

Grįžau į valgomąjį, įrengtą virtuvėje; Adrianas, Liusė ir Paula jau baigė valgyti, bet dar tebesėdėjo prie stalo ir kalbėjosi.

— Kas atsitiko? — sunerimusi paklausė Liusė žinodama, kad Isa neišėjo iškrovusi Tilės daiktus, kad dabar jos abi yra didžiajame kambaryje.

— Jos patėvis bjaurokas, — atsakiau. — Isa dabar kalbasi su Tile.

— Tilė jo nekenčia, — įsitikinusi pasakė Liusė.

— Ar ji pati tau taip sakė? — paklausė Paula.

— Taip; ir ji pyksta ant motinos už tai, kad su juo susidėjo, kad pasirinko jį, o ne ją.

— Žinau, — atsakiau. — Jis atsiuntė didžiąją dalį jos daiktų. Viskas sukrauta prieškambarėje ir didžiajame kambarėje. Gal kas nors man padėtų užnešti maišus į viršų? Sukrausime juos laiptų aikštelėje, o vėliau, turėdamos laiko, mes su Tile neskubėdamos juos iškrausime.

— Žinoma, — pažadėjo Adrianas; visi atsistojo, pasirengę padėti.

— Tik ne tu, Liuse, — pasakiau. — Tu atleidžiama.

— Mam, darželyje turiu kilnoti mažylius, kurie tikrai sunkesni už drabužių maišus.

— Pasitempei raumenį? — nekaltai paklausė Adrianas.

— Ne, man viskas gerai, — atsakė Liuse; Paula klausiamai pažvelgė mane.

Vengiau jos žvilgsnio. Negalėjau pakęsti šeimoje paslapčių — visada skatinau atvirumą ir pokalbius, — bet gerbiau Liuse's norą šiuo metu nieko niekam nesakyti, nors ir buvo sunku.

PAGALBOS ŠAUKSMAS

Adrianas, Paula ir Liuse padėjo užnešti į viršų visus šiukšlių maišus su Tilės daiktais ir sukrauti juos vienoje laiptų aikštelės pusėje, paskui jie nuėjo į savo kambarius. Nulipau į pirmą aukštą, grįžau į priekinį namo kambarį ir išėmiau iš komodos stalčiaus segtuvą su globotinių dokumentais. Kol Tilė su socialine darbuotoja, galiu pasinaudoti proga ir perskaityti svarbiausią informaciją, surašytą anksčiau Isos paliktuose dokumentų blankuose.

Sėdėjau ant kėdės priekiniame kambaryje ir sklaidžiau pustuzinį spausdinto teksto puslapių. Be vaiko vardo, pavardės, adreso ir gimimo datos buvo įrašytos ir kelios detalės apie tėvus. Mačiau, kad Tilės motinai keturiasdešimt devyneri, o patėviui penkiasdešimt dveji. Tilė — vienintelis Heteros vaikas, bet Deivas turi dar du — Tilės įbrolį ir įseserę, nors pati Tilė dar nėra jų mačiusi. Ji nėra mačiusi ir biologinio savo tėvo; apie jį jokios informacijos nepateikta. Nurodyta Tilės etninė tapatybė — britė, gimtoji kalba — anglų. Visi langeliai, kuriuose reikėtų pažymėti išpažįstamą religiją, buvo tušti, o teisinis statusas — savanoriškai pasirinkta globa pagal 20-tą straipsnį, bet šitai man žinoma. Nebuvo nurodyta jokių ypatingų reikalavimų maistui, ji niekam nebuvo alergiška. Laukelyje, kuriame reikia nurodyti specifinius elgesio ypatumus, pažymėta, kad kartais Tilė gali įpykti. Toliau buvo įrašytas jos mokyklos pavadinimas ir adresas, o langelis, kuriame reikėtų pažymėti specialius poreikius vykstant ugdymo procesui, paliktas tuščias. Grafoje dėl susitikimų nurodyta, kad Tilė gali aplankyti motiną namuose, iš anksto sutarus. Išgirdau,

kaip prasiveria didžiojo kambario durys; padėjusi segtuvą, išėjau į prieškambarį. Buvo beveik septinta.

— Tilė nori rytoj aplankyti mamą, — pasakė Isa. Tilė stovėjo socialinei darbuotojai už nugaros. — Pasakiau jai, jog, mano manymu, kurį laiką su mama vertėtų susitikti kur nors kitur, ne namuose, nes gali grįžti patėvis, — šitai šiek tiek skyrėsi nuo informacijos, pateiktos apgyvendinimo dokumente, matyt, dėl to, kas nutiko šiandien. — Tilė nerimauja, kad mama galbūt negalės išeiti iš namų ir su ja susitikti, nes Deivas jos neišleis, — tęsė Isa. — Bet rytoj pasikalbėsiu su Hetera ir pažiūrėsiu, ką galima padaryti.

— Vadinasi, palauksime, kol pasikalbėsite su Tilės motina, ir tik paskui Tilė su ja susitiks? — pasitikslinau.

— Taip, būtų gerai. Rytoj jums paskambinsiu, — atsisveikinusi su mumis abiem, ji išėjo.

Atsigrėžiau į Tilę; ji buvo sunerimusi ir prislėgta. Nesistebėjau, turėdama omenyje viską, kas nutiko per pastarąsias dvidešimt keturias valandas. Bus geriausia, jeigu ji turės kuo užsiimti, pamaniau.

— Maišai su daiktais viršuje, — pasakiau. — Iškraukime juos ir išsirinkime, ko tau šįvakar prireiks.

Tilė linktelėjo ir, vis dar sutrikusi, suglumusi, pakilo su manimi laiptais. Išvydusi palei visas laiptų aikštelės sienas išrikiuotus daiktų prikimštus šiukšlių maišus, pravirko.

— Nekenčiu jo! Dabar jau nebeturiu namų.

Pamaniau, kad Deivo veiksmai davė norimą rezultatą, Tilė suprato jo siunčiamą žinutę.

— Dabar čia tavo namai, — pasakiau ją apsikabindama.

— Jis — gyvulys, — pratarė Tilė raudodama; tebestovėjau ją apkabinusi. — Nesuprantu, kodėl mama su juo būna.

— Žinau, — kaip įmanydama bandžiau ją paguosti.

Prasivėrė Liusės miegamojo durys, ji išėjo į laiptų aikštelę.
— Kas nutiko? — labai susirūpinusi paklausė Tilės.

Tilė išsitiesė, persibraukė delnu per akis.

— Paieškosiu popierinių nosinaičių, — pasakiau ir nuėjau į vonią.

Nuėjusi išgirdau, kaip Liusė sako Tilei:

— Tavo patėvis — bjaurybė, bet gerai nors tiek, kad tau pačiai nereikėjo krautis daiktų. Negalėdavau pakęsti, kai kur nors kraustantis reikėdavo rinktis daiktus. Tikrai baisiai nepatikdavo.

Liusė retai kalbėdavo apie tuos laikus, kai jai reikėdavo kraustyti iš vieno namų į kitus — viskas buvo taip seniai, bet akivaizdu, kad prisiminimai niekur nedingo. Padaviau Tilei dėžutę su nosinaitėmis, ji nusišluostė akis. Liusės kambaryje su skambo telefonas.

— Einu atsiliiepti, — pasakė. — Paskui prie jūsų prisidėsiu. Vėliau bus geriau, — tarstelėjo Tilei.

— Taip, ačiū, — atsakė ji, truputėlį pragiedrėjusi.

Keli Liusės žodžiai apie tai, jog ji supranta, kaip Tilė jaučiasi, tikrai padėjo.

— Nė nenutuokiu, kas tuose maišuose, — pasakiau Tilei. — Teks juos atrišti, kad pažiūrėtum, ko tau reikia, — nuėjau į vonios kambarį paimti žirklių ir atgal padėti servetėlių. Perkirpau lipniąją juostą, kuria buvo surišti maišai, ir Tilė ėmė apžiūrinėti, kas maišuose.

— Šitas, — pratarė po kelių akimirku. — Čia yra miego daiktai ir apatiniai, — ji nutempė maišą į savo kambarį ir vėl atėjo. — Dar reikia maišo su nešiojamuoju kompiuteriu.

— Turbūt nesunkiai rasime, — atsakiau.

Po kelių akimirku radau maišą su kompiuteriu ir nutempiau į Tilės kambarį. Ji išėmė kompiuterį ir padėjo ant stalelio, atstojančio rašomąjį stalą.

Kai ji traukė iš maišų daiktus, mačiau, kad viskas tiesiog sugrūsta nesulankstyta, nesusukta, tarsi būtų sugriebta įsiutus ir sukišta. Maišuose buvo ir šiukšlių — saldinių popierėlių, tuščių sulčių pakelių, kurie, kraunant daiktus, paprastai išmetami, nededami prie reikalingų daiktų. Deivas norėjo parodyti nepagarbą; svarsčiau, kur tuo metu buvo Tilės motina ir ką ji sakė — jeigu apskritai ką nors sakė, — kai jis kimšo daiktus į šiuos šiukšlių maišus.

— Man atrodo, kad jis tiesiog suvertė visą stalčių, — pasakė Tilė nusiminusi, ir aš jai pritariau.

Įpusėjusios trečią maišą, radome pradarytą higieninių įklotų dėžutę.

— Negaliu pakęsti net minties, kad jis lietė asmeninius mano daiktus, — bjaurėdamasi pasakė Tilė.

— Suprantu. Ar namuose turėjai nors šiek tiek privatumo? — paklausiau, kai dirbome toliau.

— Šiek tiek. Galėjau užsirakinti vonios kambario duris. Jam nebuvo galima eiti į mano miegamąjį, nors, manau, eidavo, kai manęs nebūdavo.

— Kodėl taip manai?

— Jis naudoja stipraus kvapo dezodorantą; kartais jį užuosdavau savo miegamajame. Esu sakiusi mamai, bet ji, kaip visada, stojo už jį mūru ir pasakė, kad aš turbūt klystu.

— Čia mes visi gerbiame vienas kito privatumą, — pasakiau manydama, kad dabar puikus metas paaiškinti mūsų šeimos taisykles. — Neiname vienas į kito miegamuosius. Čia tavo erdvė. Jeigu kuriam nors iš mūsų tavęs prireiks — kalbu ir apie save, — mes pasibelsime į tavo duris ir palauksime, kol pakviesi užeiti. Tikiuosi, kad ir tu taip pat su mumis elgsiesi.

— Taip, žinoma.

Padėjau Tilei iškrauti dar du šiukšlių maišus; vieno dugne

radome krūvą kalėdinių žaisliukų. Kaip ir visa kita, žaisliukai buvo sumesti kaip papuola — kai kurie sudužę, kai kurie suskilę.

— Žaisliukai buvo mano močiutės, — pasakė Tilė ir vėl rodėsi, tuoj pravirks. — Ji man juos atidavė tada, kai ją mačiau paskutinį kartą. — Tą akimirką nuoširdžiai nekenčiau Deivo, nors tai labai neprofesionalu.

Kruopščiai surinkome šukes, išdėliojome ant stalo.

— Kai ką bus galima suklijuoti, — optimistiškai pasakiau.

Maiše buvo ir įrėminta nuotrauka; pasidžiaugiau, kad rėmeliai sveiki.

— Čia — mano močiutė, — pasakė Tilė.

Pasigrožėjau nuotrauka, kurioje buvo vasaros dieną sode sėdinti žilaplaukė moteris.

— Ar norėtum vėl susitikti su močiute, jei būtų galima?

— Labiau už viską pasaulyje, — pasakė Tilė.

— Pasikalbėsiu su Isa, pažiūrėsime, ką galima padaryti, nors dabar dar nieko nežadu.

— Ačiū, Kete. Jūs gera.

Man norėjosi verkti.

Iškrovusi keturis maišus, Tilė turėjo viską, ko jai reikėjo šiam vakarui ir rytdienai; paskui ji pasakė, kad rytojui turi atlikti kelias užduotis kompiuteriu. Atsargiai surinkau žaisliukų šukes ir nusinešiau į apačią, kur viską kuo kruopščiau suklijavau ir palikau per naktį džiuoti. Tada nuėjau į didįjį kambarį ir užpildžiau žurnalą. Devintą valandą Tilė nulipo žemyn ir pasakė, kad norėtų nusiprausti po dušu ir anksčiau atsigulti; dar paklausė, ar galėtų išgerti stiklinę vandens. Pripyliau jai vandens, pasitikslinau, ar ji turi viską, ko reikia, pasakiau, kad mane pakviestų, jeigu naktį jai pasidarytų liūdna. Iš patirties žinojau, kad pirmas kelias naktis globotiniams gali būti labai sunku nakvoti vieniems svetimame kambaryje, nesvarbu, ko-

kio jie amžiaus. Tilė pažadėjo mane pakviesti, jei prireiktų, dar kartą padėkojo ir užlipo laiptais.

Kiek vėliau išgirdau, kaip duše bėga vanduo, paskui girdėjau, kaip ji pereina laiptų aikštelę ir grįžta į savo kambarį. Viskas nutilo, pamaniau, kad mergaitė užmigo. Vis dėlto, kai pakilau į antrą aukštą pažiūrėti, ar jai viskas gerai, išgirdau ją kalbančią telefonu, todėl netrukdžiau.

Kai susiruošiau miegoti, ji tebekalbėjo. Kol ruošiausi gultis, maniau, kad ji baigs pokalbį, bet po pusvalandžio, be penkiolikos vienuoliktą, kai Liusė, Adrianas ir Paula jau miegojo arba rengėsi miegoti, nutariau, kad metas Tilei paaiškinti dar vieną šių namų taisyklę. Nors man buvo gaila Tilės dėl to, ką jai reikėjo patirti, taisyklės svarbu; visi mano globojami vaikai ir jaunuoliai su tomis taisyklėmis supažindinami.

Apsivilkusi chalata perėjau laiptų aikštelę ir tyliai pabeldžiau į jos miegamojo duris. Jokio atsakymo.

— Tile, ar galiu užeiti? — tyliai paklausiau.

— Taip, — pasigirdo trumpas atsakymas.

Pravėriau duris. Ji gulėjo lovoje, rankoje laikydama telefoną.

— Dabar jau turėtum truputį pamiegoti, širdele. Jau vėlu; norėčiau, kad nakčiai visi telefonai būtų išjungti arba palikti pirmame aukšte. Šitos taisyklės turi laikytis visi, gyvenantys šiuose namuose, kad netrukdytume vieni kitiems ir visi galėtume išsimiegoti.

— Kalbu su drauge, — pasakė Tilė, tarsi šitai ką nors keistų.

— Bet vis tiek norėčiau, kad atsisveikintum ir su ja pasikalbėtum rytoj. Kai vėl prasidės pamokos, reikės gultis anksčiau.

— Gerai, — pasakė ji.

Grįžau į lovą, telefonas nutilo, galiausiai užmigau. Visada prastai miegu, kai namuose yra naujas vaikas ar jaunuolis. Klausais viena ausimi, ar nenubudo, ar ko nors neišsigando nubudę

ir nesupratę, kur yra, ar jiems tikrai nereikia paguodos žodelio. Ir visai nesvarbu, kad Tilei keturiolika, kad ji mane patikino, jog pakvies, jei manęs prireiks; vis tiek dėl jos nerimavau, o kai aprimdavau, pradėdavau mąstyti apie Liusę.

Tačiau Tilė miegojo gerai ir, kiek žinau, ryte vis dar miegojo. Atsikėliau pirma, paskui, kaip įprastai, atsikėlė Liusė ir Adrianas, kurie turėjo eiti į darbą. Pusę devynių nusileido jau apsirengusi Tilė. Sumuštas skruostas atrodė nebe taip baisiai.

— Turbūt nereikės dėl to kreiptis į gydytoją, kaip manai?

— Nereikės. Dabar man reikia eiti.

— Kodėl?

— Ką tik skambino mama. Ji labai susisielojusi. Deivo nėra, išėjęs į darbą.

Viena iš mobiliųjų telefonų, kuriais naudojasi globojami jaunuoliai, neigiamybių yra ta, kad bendravimo telefonu negalima kontroliuoti. Man buvo neramu.

— Socialinė darbuotoja sakė, kad nori, jog su mama susitiktum ne namuose ir palauktum, kol ji pirma su ja pasikalbės.

— Negaliu. Mamai manęs reikia dabar, — pasakė Tilė beveik desperatiškai.

— Ar jai gresia pavojus? — paklausiau.

— Ne, bet ji labai sielojasi.

— Manau, turėtum palaukti, kol galėsi pasikalbėti su Isa. Kas bus, jei Deivas grįš namo ir ras tave?

— Negrįš, jis darbe. Mamai manęs reikia, — pakartojo Tilė. — Nesijaudinkite, pati galiu savimi pasirūpinti.

Jeigu už tokius visų savo globotinių žodžius būčiau gavusi po svaro vertės monetą, būčiau tikrai labai turtinga.

— Jai tikrai manęs reikia, — neatlyžo Tilė. — Atsiprašau, bet turiu eiti, — ji apsigrėžė ir nuėjo prie lauko durų.

Buvo aišku, kad man nepavyks jos atkalbėti; ji buvo per didelė, kad kaip nors sulaikyčiau, todėl neturėjau kito pasirinkimo, tik nenorom stebėti, kaip išeina. Globėjams neleidžiama užrakinti durų, kad vaikai neišeitų; nerimavau, kad Deivas gali staiga grįžti, o tokio susitikimo jos socialinė darbuotoja tikrai nenorėtų. Taip pat man šovė mintis, kad tai galėtų būti sąžalčiai atvilioti Tilę namo. Jos motiną kontroliuoja Deivas, o jis įsiutęs. Nebuvau linkusi atmesti jokios galimybės. Ilgi metai dirbant globėja mane išmokė tikėtis to, kas neturėtų būti tikėtina.

Dabar turėjau pranešti, kas atsitiko. Kadangi buvo beveik devinta valanda, nusprendžiau neskambinti budinčiam socialiniam darbuotojui, kuris, tikėtina, nebus susipažinęs su Tilės byla, o ketinau paskambinti Isai į darbo mobilųjį, kuris bus įjungtas prasidėjus įprastoms darbo valandoms. Padėtis nebuvo kritiška, globotinis nedingo. Žinojau, kur Tilė eina.

Paskambinus įsijungė Isos balso paštas, palikau žinutę paaiškindama, kas atsitiko. Po dešimties minučių Isa pati man paskambino.

— Gavau jūsų žinutę. Vadinasi, Tilė pakeliui namo?

— Taip. Vakar vakare atrodė apimusi. Valgė su mumis, išsikrovė dalį daiktų ir gerai miegojo, bet šįryt paskambino susikrėtusi motina.

— Ar žinote, kodėl ji susikrėtusi?

— Ne, Tilė nepasakė, tik teigė, kad motinai jos reikia.

— Ar Tilė pasiėmė telefoną?

— Taip.

— Aš dabar jai paskambinsiu ir pamėginsiu įtikinti grįžti pas jus, bet iki pietų nelabai ką daugiau galėsiu padaryti. Turiu eiti į teismo posėdį dėl galimybės suteikti skubią pagalbą.

Žinojau, kad socialinių darbuotojų krūvis milžiniškas, kad dirbti dar daugiau tiesiog nebeįmanoma. Padėkojau jai ir laukiau žinių.

Globoti paauglį, savaime suprantama, yra ne tas pats, kas globoti kūdikį ar mažą vaiką. Paaugliai gali ir patys apsispręsti, nors ne visada turi užtektinai gyvenimiškos patirties, kad nutartų teisingiausiai. Tikėjau si malonios dienos, kad galėsiu padėti Tilei išsikrauti daiktus, praleisti su ja šiek tiek laiko ir geriau pažinti. Dabar likau apnikta nerimo, nežinios, su išrikiuotais šiukšlių maišais laiptų aikštelėje ir žaisliukais, kuriuos taip stengiausi tinkamai suklijuoti.

Po pusvalandžio laiptais nusileido Paula.

— Kur Tilė? — paklausė. — Miegamojo durys praviros, bet jos ten nėra.

— Išėjo pas mamą, nors taip tartasi nebuvo, — atsakiau. — Pranešiau socialinei darbuotojai ir tikiuosi netrukus ką nors iš jos sužinoti.

Kol Paula darėsi pusryčius, suskambo vietinis telefonas, ir aš greitai atsiliečiau, bet tai mano mama norėjo paplepėti. Kadangi prieš kelerius metus mirė mano tėtis, nuolat kalbėdavomės telefonu ir beveik kas savaitgalį susitikdavome. Truputį pasikalbėjome, nepasakojau jai apie Tilę, nes būtų tik susijaudinusi ir vis tiek niekuo negalėtų padėti. Ji ir tėtis, kai dar buvo gyvas, visada labai pritarė mano pasirinktam globėjos darbui ir mane palaikė; padėjo ir tada, kai prieš daugelį metų mane paliko vyras. Jeigu tik Tilė pas mus grįš, mama vis tiek kada nors su ja susipažins. Kai baigiau šnekučiuotis su mama, su ja kalbėjosi Paula, o paskui užlipo į viršų rengtis.

Praėjo valanda; maniau, kad nesulauksiu Isos skambučio iki popietės, kai ji grįš iš teismo ir ras progą pasikalbėti su Tile ir jos motina. Tačiau po penkių minučių suskambo mobilusis; nustebau pamačiusi, kad skambina Tilė.

— Klausau? Ar tau viskas gerai? — paklausiau.

— Ne. Neturiu pinigų autobuso bilietui, negaliu grįžti.

— Ar mama negali duoti? — jei Tilė nebūtų taip išskubėjusi, būčiau patikrinusi, ar ji turi pinigų kelionei atgal.

— Jau išėjau, nenoriu grįžti ir jos prašyti, — Tilė kalbėjo veikiau paniurusi nei susisielojusi.

— Kur dabar esi?

— Degalinėje savo gatvės gale; man labai šalta.

— Atvažiuosiu tavęs paimti, bet užtruksiu mažiausiai penkiolika minučių, kol ten nusigausiu. Palauk parduotuvėje.

— Ačiū, — padėkojo slopiu balsu.

Turbūt jai neteko labai užsibūti pas mamą, nes viskas pakrypo į blogą. Greičiausiai ilgainiui išsiaiškinsiu, kas nutiko; norėtuši tikėtis, kad Tilė iš viso to ko nors pasimokė. Nuo Tilės anketos nusirašiau jos motinos namų pašto kodą, užlipau laiptais ir pasakiau Paulai, kur važiuoju.

— Būk atsargi, mam, — pasakė ji sunerimusi. — Keliai aplediję. Jau įvyko kelios avarijos, — telefone ji skaitė naujausias žinias.

— Būsiu, — atsakiau ir pabučiavau ją atsisveikindama.

Apačioje pasičiupau paltą ir išėjau į ryto šaltuką. Automobilis dar buvo apšerkšnijęs. Laukdama, kol atitirps priekinis stiklas, įvedžiau į navigacijos prietaisą Tilės namų pašto kodą ir atsargiai pajudėjau. Šalutiniai keliai buvo klastingi, nepabarstyti žvyru, bet pagrindinis kelias švarus. Apytikriai numaniau, kur važiuoju, bet tikslios vietos nežinojau. Nors Tilė sugriovė mano dienos planus, džiaugiausi, kad ji susiprato man paskambinti ir nepuolė į paniką. Galiausiai privažiavau jos gatvę ir pamačiau degalinę, o paskui ir lauke stovinčią Tilę. Ji atrodė labai sušalusai — buvo pasistačiusi apykaklę ir trepseno, kad būtų šilčiau.

Privažiavusi sustojau, ji įsėdo į keleivio sėdynę.

— Kodėl negalėjai palaukti parduotuvėje? — paklausiau.

— Ten dirbantis vyrukas pasakė, kad turiu laukti lauke, jeigu nieko neperku.

Nusistebėjau. Man labai norėjosi užėti į parduotuvę ir jam pasakyti, ką galvoju, bet nepadariau to. Palaukiau, kol Tilė užsi-segs saugos diržą, ir pajudėjau iš vietos. Jos rankos buvo tokios sušalusios, kad net drebėjo.

— Neturi pirštinių? — paklausiau.

— Pamiršau, — ir šitai būčiau galėjusi patikrinti, jeigu ji nebūtų taip išskubėjusi iš namų.

— Ar Isa tau skambino? — paklausiau po kelių akimirku.

— Taip, bet aš neatsiliepiu.

— Kodėl? — pažvelgiau į ją.

Ji patraukė pečiais.

— Na, kas nutiko pas mamą?

— Mes vėl susibarėme.

— Dėl ko?

— Nenoriu apie tai kalbėti.

— Todėl, kad?..

— Todėl, kad man ir vėl pasidarys liūdna, — jai ėmė strigti balsas.

— Aišku. Juk žinai, kad galėsi man viską papasakoti, jeigu tik panorėsi.

Ji nežymiai linktelėjo, bet paskui visą kelią pratykė, kart-kartėmis vis dirščiodama į telefoną.

Jau iš namų paskambinau Isai ir palikau balso žinutę — pranešiau, kad pasiėmiau Tilę, ir dabar ji su manimi. Mudviem ir Paulai pagaminau karštų priešpiečių; visos trys pavalgėme susėdusios virtuvėje prie stalo. Mes su Paula bandėme šneku-čiuotis, bet Tilė buvo labai tyli. Po priešpiečių padaviau Tilei suklijuotus porcelianinius žaisliukus ir kišenpinigių savaitei, už kuriuos ji man padėkojo. Pasiūliau iškrauti dar kelis maišus; ji nenorom sutiko. Šiaip taip iškrovėme tris maišus, ir ji pasakė, kad jau gana. Žinojau, kad jai labai neramu.

— Gal nori pasikalbėti apie tai, kas šįryt nutiko? — paklausiau Tilės.

— Tiesą sakant, ne. Namuose niekas nepasikeitė. Tik norėčiau, kad ji paliktų tą vyrą.

— Suprantu, bet tai turėtų būti tavo mamos sprendimas. Man svarbiausia, kad būtum saugi, todėl nenoriu, kad kada nors ateityje vėl taip išlėktum iš namų. Isa ketina pasikalbėti su tavo mama apie tai, kaip jums būtų geriausia susitikinėti. Ar gerai?

Ji palinksėjo.

— Puiku.

Bet kitą rytą nutiko lygiai tas pats. Tilės mama paskambino baisiai susijaudinusi, ir Tilė vėl išpuolė pro duris.